

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 2.12.2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., na podstawie art. 103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 504 ze zm.) po rozpatrzeniu wniosku z dnia 29.09.2022 r. odmówił M. S. prawa do wypłaty emerytury.

W uzasadnieniu decyzji podniesiono, iż zgodnie z art. 103a prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z każdym pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je pośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Organ wskazał, iż decyzją z 27 września 2022 r. wnioskodawcy przyznano emeryturę od 01 września 2022 r. w wysokości zaliczkowej. Z uwagi na kontynuację zatrudnienia wypłata świadczenia podlegała zawieszeniu. W dniu 29 września 2022 roku wnioskodawca przedłożył świadectwo pracy potwierdzające rozwiązanie stosunku pracy z U. (...) (...).

Brak jest podstaw do wypłaty emerytury, ponieważ ubezpieczony nadal pozostaje w zatrudnieniu na stanowisku sędziego N. (...). Wnioskodawca jest pracownikiem zatrudnionym na podstawie mianowania.

Jednocześnie ZUS wskazał, że w celu podjęcia wypłaty emerytury należy przedłożyć w oddziale ZUS świadectwo pracy lub zaświadczenie potwierdzające fakt rozwiązania stosunku pracy z każdym pracodawcą na rzecz którego praca była wykonywana bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury oraz wnioski o podjęcie wypłaty emerytury.

/decyzja k. 21 akt ZUS/

M. S. złożył odwołanie od powyższej decyzji w dniu 10.01.2023r.

Powyższą decyzję zaskarżył w całości, zarzucając jej naruszenie art. 103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2022, poz. 504 ze zm.) poprzez błędne jego zastosowanie nieuwzględniające treści ustaw: prawo o ustroju sądów powszechnych oraz ustawy o Sądzie Najwyższym, które mają charakter *lex specialis* wobec tego przepisu. W ocenie odwołującego przyjęta w zaskarżonej decyzji interpretacja art. 103 a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowi również naruszenie art. 180 Konstytucji RP.

W uzasadnieniu powyższego odwołujący m.in. wskazał, że dyspozycja art. 103a nie obejmuje swą treścią stosunku służbowego sędziego, gdyż ten stosunek służbowy jest objęty wyłącznie świadczeniami ze sfery Skarbu Państwa, a nie z FUS.

Podkreślił też, że art. 100 § 8 ustawy o sądach powszechnych wprost odnosi się do sytuacji pobierania emerytury przez aktywnego sędziego, uzyskującego z tego tytułu wynagrodzenie. Ustawodawca stwierdza bowiem, że wynagrodzenie z tytułu pracy na stanowisku sędziego oraz uposażenie przysługujące w stanie spoczynku jest osiąganiem przychodu, powodującym zawieszenie prawa do emerytury lub renty albo zmniejszenie tych świadczeń w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z FUS. Odwołujący podniósł także, że limity przychodu powodujące zmniejszenie lub zawieszenie prawa do świadczenia emerytalnego dotyczą tylko osób, które nie osiągnęły jeszcze powszechnego wieku emerytalnego, co w jego przypadku nie ma miejsca (art. 103 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS). W ocenie odwołującego błąd organu polega na niezastosowaniu wykładni systemowej i celowościowej, dotyczącej treści przepisów regulujących stosunek służbowy sędziego. W konsekwencji nie uwzględniono faktu istnienia od 1997 r. odmiennego dla sędziów systemu zaopatrzenia społecznego gwarantowanego wprost w art. 180 Konstytucji RP.

Mając powyższe na uwadze odwołujący wniósł o uwzględnienie przez Sąd niniejszego odwołania oraz:

1. zmianę zaskarżonej decyzji w całości poprzez przywrócenie prawa wypłaty emerytury od dnia jej przyznania tj., dnia 1 września 2022 r.

2. ewentualnie, na wypadek nieuwzględnienia powyższego wniosku, o uchylenie ww. decyzji i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia organowi rentowemu;

3. zasądzenie od organu zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych.

/odwołanie k. 3-5/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację podniesioną w zaskarżonej decyzji. Organ wskazał, iż brak jest podstaw do wypłaty emerytury, ponieważ wnioskodawca nadal pozostaje w zatrudnieniu na stanowisku sędziego N. (...). Jest pracownikiem zatrudnionym na podstawie mianowania. W ocenie organu przedstawiony pogląd jest zgodny ze stanowiskiem zawartym w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3.10.2006r., sygn. akt III UK 87/06, które zachowuje aktualność w rozpoznawanym stanie faktycznym, choć zapadł w odmiennym stanie prawnym tj. w odniesieniu do art. 71⁶ § 1 ustawy z dnia 20.06.1985r. - prawo o ustroju sądów powszechnych i art. 103 ust 2a ustawy emerytalnej - w stanie faktycznym nabycia prawa do emerytury z systemu powszechnego od dnia 1.03.2003r. i przejście w stan spoczynku od dnia 18.12.2003 r.

/odpowiedź na odwołanie k. 7/

W piśmie procesowym z dnia 4.07.2023 r. odwołujący w całości podtrzymał swoje stanowisko procesowe podnosząc, iż orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 3.10.2006r., sygn. akt III UK 87/06 wbrew stanowisku ZUS zdezaktualizowało się w obecnym stanie prawnym.

/pismo k. 14-15/

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca M. S. urodził się w dniu (...) Jest nadal czynnym sędzią N. (...).

/okoliczność bezsporna, nadto: oświadczenie k. 18 akt ZUS., kopia postanowienia Prezydenta RP k. 19 akt ZUS zaświadczenie k. 20 akt ZUS /

W dniu 1.09.2022 r. ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę, wskazując że do dnia 29.09.2022 r. pozostaje nadal zatrudniony na Uniwersytecie (...).

/wniosek k. 1-5 akt ZUS /

Decyzją ZUS z dnia 27.09.2022 r., po rozpoznaniu ww. wniosku, na podstawie art. 24 ustawy emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przyznano wnioskodawcy prawo do emerytury od 1.09.2022r. tj. od miesiąca w którym złożono wniosek.

Do obliczenia emerytury przyjęto kwotę składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zaewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przyznano emeryturę. Emerytura została obliczona zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej jako równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, które ustalono na dzień zgłoszenia wniosku o emeryturę.

Przy ustaleniu wysokości emerytury uwzględniono:

- kwotę składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji 998237,47 zł;

- kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego 1540028,64 zł;

- średnie dalsze trwanie życia 157,30 miesięcy;

- wyliczona kwota emerytury wynosi 16.136,47 zł.

W decyzji wskazano, iż do obliczenia emerytury przyjęto średnie dalsze trwanie życia wynikające z tablicy trwania życia obowiązującej w dniu zgłoszenia wniosku o emeryturę, ponieważ jest to dla wnioskodawcy korzystniejsze tj. niższe niż średnie dalsze trwanie życia ustalone na podstawie tablicy trwania życia obowiązującej w dniu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego.

Jednocześnie wskazano, iż wypłata emerytury podlega zawieszeniu, gdyż wnioskodawca kontynuuje zatrudnienie. W celu podjęcia wypłaty emerytury należy przedłożyć w oddziale ZUS świadectwo pracy lub zaświadczenie potwierdzające fakt rozwiązania stosunku pracy z każdym pracodawcą na rzecz którego praca ta była wykonywana bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury oraz wniosek o podjęcie wypłaty emerytury.

Podniesiono też, że z uwagi na to, że zgodnie z art. 25 ustawy emerytalnej podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zaewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, wysokość emerytury zostanie ustalona w ostatecznej kwocie z chwilą podjęcia wypłaty emerytury, tj. rozwiązaniu stosunku pracy i zgłoszeniu wniosku o podjęcie wypłaty emerytury. Średnie dalsze trwanie życia zostanie ustalone na dzień zgłoszenia wniosku o podjęcie wypłaty emerytury.

/decyzja k. 8 -10 akt emerytalnych ZUS/

W dniu 29.09.2022 r. stosunek pracy łączący wnioskodawcę z U. (...) (...) został rozwiązany.

/bezsporne, a nadto: świadectwo pracy z 29.09.2022 r. k. 12 akt ZUS/

W dniu 29.09.2022 r. wnioskodawca złożył w organie rentowym wniosek o podjęcie wypłaty emerytury, załączając do niego świadectwo pracy z dnia 29.09.2022 r. za okres zatrudnienia w Uniwersytecie (...) od 1.10.1973 r. do 29.09.2022 r.

/wniosek k. 11 akt ZUS, świadectwo pracy z 29.09.2022 r. k. 12 akt ZUS/

W dniu 14.11.2022 r. wnioskodawca złożył w ZUS pisemne oświadczenie, iż nadal orzeka na stanowisku sędziego N. (...) pełniąc jednocześnie funkcję D. (...). WW podał, że zgodnie z postanowieniem Prezydenta RP okres jego aktywnej pracy jako sędziego zakończy się w dniu 6.07.2024r., gdy osiągnie wiek 72 lat. Do oświadczenia załączono kopie postanowienia Prezydenta RP oraz zaświadczenie o jego pracy jako sędziego NSA wydane przez Prezesa NSA.

/oświadczenie k. 18 akt ZUS, kopia postanowienia Prezydenta RP k. 19 akt ZUS, zaświadczenie k. 20 akt ZUS/

Zaskarżoną decyzją z dnia 2.12.2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., na podstawie art. 103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 504 ze zm.) po rozpatrzeniu wniosku z dnia 29.09.2022 r. odmówił M. S. prawa do wypłaty emerytury.

/decyzja k. 21 akt ZUS/

Powyższy stan faktyczny - niesporny między stronami - Sąd ustalił na podstawie zgromadzonych dowodów w postaci dokumentów, załączonych do akt sprawy.

Podkreślić należy, że strony z ustalonego, w zakresie koniecznym dla rozstrzygnięcia sprawy, stanu faktycznego wywodziły odmienne skutki prawne, ta zaś kwestia należy do oceny prawnej zebranego w sprawie materiału dowodowego, czego Sąd dokona poniżej w ramach rozważań prawnych.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Odwołanie jest uzasadnione i jako takie skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji.

W myśl art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych Ubezpieczonym (Dz.U. z 2023 r. poz. 1251 t.j.) urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a, 50e i 184.

Z kolei zgodnie z art. 26 ust 1 ustawy emerytalnej, emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183. W ust. 2 wskazano, że wiek ubezpieczonego w dniu przejścia na emeryturę wyraża się w ukończonych latach i miesiącach. Średnie dalsze trwanie życia ustala się wspólnie dla mężczyzn i kobiet oraz wyraża się w miesiącach (ust. 3). Przy czym w ust. 4 i 5 wskazano, że tablice trwania życia ogłasza w formie komunikatu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" corocznie w terminie do dnia 31 marca Prezes Głównego Urzędu Statystycznego. Tablice, o których mowa w ust. 4, są podstawą przyznawania emerytur na wnioski zgłoszone od dnia 1 kwietnia do dnia 31 marca następnego roku kalendarzowego.

Z powyższych przepisów wynika jednoznacznie, że zasadą obowiązującą przy ustalaniu wysokości emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. jest zasada zdefiniowanej składki, zgodnie z którą wysokość świadczenia zależy z jednej strony od sumy składek emerytalnych jakie zostały zgromadzone na indywidualnym koncie ubezpieczonego w ZUS za okres poczynając od 1 stycznia 1999 r., zaś z drugiej od wysokości kapitału początkowego, tj. od kwoty ustalonej oddzielnie dla każdego ubezpieczonego według ustalonego przez ustawodawcę wzoru, odzwierciedlającej w przybliżeniu stan jego konta ubezpieczeniowego za okres do 31 grudnia 1998 r.

Zgodnie z art. 103 ust. 1-2 ustawy emerytalnej Prawo do emerytur i rent ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu na zasadach określonych w art. 103a-106.

Przepisu ust. 1 nie stosuje się do emerytów, którzy osiągnęli wiek emerytalny 60 lat (kobiety) lub 65 lat (mężczyźni), z zastrzeżeniem art. 103a.

Natomiast w świetle art. 103a tej ustawy prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Celem art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest uniemożliwienie ubezpieczonym równoczesnej realizacji prawa do emerytury przez jego wypłatę z osiągnięciem jakiegokolwiek przychodu z tytułu zatrudnienia kontynuowanego po nabyciu prawa do emerytury u pracodawcy, na rzecz którego realizowali je przed nabyciem prawa do wymienionego świadczenia. Innymi słowy, osoba ubiegająca się o emeryturę i pozostająca w zatrudnieniu musiała liczyć się z tym, iż z dniem spełnienia wszystkich ustawowych warunków niezbędnych do nabycia prawa do wnioskowanego świadczenia wprawdzie prawo to uzyska, jednakże realizacja tego prawa na jej rzecz (wypłata świadczenia) nastąpi dopiero wówczas, gdy rozwiąże ona stosunek pracy łączący ją z pracodawcą (pracodawcami), na rzecz którego świadczyła pracę bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. W przeciwnym razie prawo do emerytury ulegnie zawieszeniu, skutkując wstrzymaniem jego realizacji do

czasu rozwiązania stosunku pracy /postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 2 grudnia 2020 r., II UK 405/19/.

W rozpoznawanej sprawie spór sprowadzał się do możliwości zawieszenia prawa do emerytury wnioskodawcy w oparciu o treść ww przepisu, przy jednoczesnym uwzględnieniu faktu, iż rozwiązał on stosunek pracy z U. (...) (...), tj. z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał prace bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego z dnia 27.09.2022 r. i przy bezspornej okoliczności, że nadal pozostaje on aktywnym sędzią N. (...).

W tym miejscu wskazać należy iż w chwili obecnej od dnia 31.12.1997r. sędziowie w zakresie uprawnień przysługujących im po zakończeniu służby, a także członkowie ich rodzin nie są objęci powszechnym systemem emerytalno - rentowym. Począwszy od dnia 1 stycznia 1998 r., w związku z ustawową konkretyzacją norm zawartych w art. 180 ust. 3–5 Konstytucji RP, dokonana się zasadnicza zmiana, w wyniku której sędziowie uzyskali prawo do przejścia (lub przeniesienia) w stan spoczynku. Przepisami ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 124, poz. 782 z późn. zm.), nowelizującej prawo o ustroju sądów powszechnych z 1985 r., wyłączono sędziów z powszechnego systemu zaopatrzenia emerytalnego pracowników i ich rodzin (art. 711 § 6 p.u.s.p. z 1985 r.).

Tym samym, sędziowie są wyłączeni z obowiązku ubezpieczeń emerytalnego i rentowych. Według art. 100 § 5 ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U.2023.217 t.j.) z tytułu pracy na stanowisku sędziego nie przysługuje prawo do emerytury lub renty z FUS, a zgodnie z art. 91 § 9 tej ustawy od wynagrodzeń sędziów nie odprowadza się składek na ubezpieczenie społeczne. Po przejściu lub przeniesieniu w stan spoczynku, pobierają oni uposażenie w stanie spoczynku, które spełnia funkcję emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy dla tej grupy zawodowej. Sędziemu przechodzącemu lub przeniesionemu w stan spoczynku z powodu wieku, choroby lub utraty sił przysługuje uposażenie w wysokości 75% wynagrodzenia zasadniczego i dodatku za wysługę lat, pobieranych na ostatnio zajmowanym stanowisku art. 100 § 2 pr. o u.s.p.

Artykuł 100 § 6 pr. o u.s.p. rozstrzyga problem zbiegu prawa do uposażenia w stanie spoczynku z prawem do emerytury lub renty z FUS. W takiej sytuacji wypłaca się wyłącznie uposażenie, co zostało potwierdzone w wyroku SN z dnia 3 października 2006 r., III UK 87/06, OSNPUSiSP 2007, nr 19-20, poz. 288. na który z resztą powołuje się organ rentowy. Również w wyroku SA w Katowicach z dnia 12 października 2010 r., III AUa 153/10, LEX nr 846516, wskazano iż zbieg prawa do uposażenia sędziego N. (...) w stanie spoczynku z prawem do emerytury lub renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, oceniany – stosownie do uregulowania art. 49 p.u.s.p. w zw. z art. 8 § 1 ustawy o SN – na podstawie art. 100 § 6 p.u.s.p. wyłącza możliwość pobierania obu tych świadczeń. Zauważyć jednak należy, iż orzeczenia te dotyczą kwestii równoległego pobierania uposażenia w stanie spoczynku z prawem do emerytury i renty z FUS, nie zaś spornej na gruncie niniejszego przypadku kwestii pobierania emerytury i wynagrodzenia z tytułu wypełnianych nadal przez wnioskodawcę obowiązków sędziowskich.

Nim Sąd odniesie się do wskazanej kwestii wskazać jeszcze należy, że w uchwale z dnia 8 kwietnia 2004 r., II UZP 1/04, Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że wyłączenie sędziów z systemu powszechnego ubezpieczenia społecznego nie ma charakteru podmiotowego, rozumianego w ten sposób, że sędzia nie podlega ubezpieczeniu bez względu na rodzaj prowadzonej działalności, a tylko przedmiotowy, to jest nie podlega ubezpieczeniu z tytułu wykonywania swej funkcji i w zakresie wypłacanego mu z tego tytułu uposażenia. W konsekwencji sędzia nie jest wyłączony z ubezpieczenia z tytułu działalności zarobkowej objętej systemem ubezpieczeń społecznych wykonywanej poza służbą sędziowską. Brak wskazania sędziów w art. 6 ust. 1 ustawy systemowej przemawia za przyjęciem tezy, że w przypadku posiadania tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, na przykład w związku z pozostawaniem w stosunku pracy oraz wykonywaniem pracy na podstawie umowy cywilnej, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, podlegają oni ubezpieczeniom społecznym z tych tytułów. Tak będzie między innymi, gdy sędzia zawrze stosunek pracy ze szkołą lub wyższą uczelnią. Stanie się bowiem wówczas pracownikiem objętym regulacjami Kodeksu pracy albo innej ustawy (Karty Nauczyciela, ustawy o szkolnictwie wyższym). Sędziowie są bowiem objęci systemem zaopatrzenia z tytułu pełnienia urzędu (funkcji) sędziego, natomiast zawierając stosunek pracy (umowę

o pracę) wchodzi w inną rolę społeczną, nawet jeżeli rola ta ma służyć ich dalszemu rozwojowi zawodowemu i podnoszeniu kwalifikacji, do czego są zobowiązani zgodnie z art. 82a § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych. Realizacja tego obowiązku nie musi wszak przybierać postaci stosunku pracy, lecz może być dokonywana w formie samokształcenia bądź udziału w szkoleniach (art. 82a § 2 i 3 ustawy) i konferencjach naukowych. Analogiczny będzie skutek zawarcia przez sędziego umowy cywilnej, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia. Nie ma przy tym znaczenia, że zawarcie przez sędziego takiej umowy jest najczęściej związane ze sprawowaniem przez niego tej funkcji, chociaż nie tyle stanowi prostą konsekwencję jej sprawowania i z niej wynika, co jest jedynie skutkiem gwarantowania właśnie przez sędziego wysokiego poziomu wiedzy prawniczej. I w tym przypadku sędzia nie wykonuje bowiem wspomnianej umowy w ramach sprawowania urzędu sędziowskiego, lecz co najwyżej "przy okazji". Następuje tu bowiem wyraźne oddzielenie roli sędziów od tej, którą realizują oni w związku z pełnieniem swojej funkcji ustrojowej. Natomiast w wypadkach, w których ustawodawca przewidział nałożenie na sędziów obowiązków będących konsekwencją pełnienia przez nich urzędu sędziowskiego, pełnienie tych funkcji nie stanowi tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym, a od uzyskiwanych w związku z ich pełnieniem dochodów nie odprowadza się składek ubezpieczeniowych (np. udział sędziów w organach wyborczych jako członków Państwowej Komisji Wyborczej, komisarzy wyborczych czy też przewodniczących terytorialnych komisji czy powołanie sędziów). Sytuacje te nie zostały bowiem wymienione w art. 6-6b ustawy systemowej jako tytuły do objęcia ubezpieczeniami społecznymi.

Regulacja art. 100 § 6 p.u.s.p. przez sam fakt przewidywania przez ustawodawcę wystąpienia u sędziego zbiegu prawa do świadczeń przemawia za przyjęciem tezy, że zbieg taki jest możliwy, a zatem muszą powstać warunki pozwalające na jego spełnienie. Zbieg prawa do świadczeń nie tylko nie wyklucza zatem możliwości nabycia prawa do dwóch świadczeń, także z różnych systemów, ale nawet przynajmniej pośrednio ją potwierdza. Sędzia, niezależnie od przesłanek przejścia bądź przeniesienia w stan spoczynku, musi jednak legitymować się również odpowiednim stażem ubezpieczeniowym, którego osiągnięcie w przypadku prawa do emerytury praktycznie nie byłoby możliwe, gdyby sędzia równoległe z pełnieniem swego urzędu nie podlegał ubezpieczeniom społecznym z tytułów wymienionych w art. 6 ust. 1 u.s.u.s. /wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 marca 2016 r. I UK 111/15/.

Tym samym nabycie prawa do emerytury przez wnioskodawcę nie było wykluczone, czemu dał zresztą wyraz sam organ rentowy, wydając decyzję z dnia 27.09.2022 r., przyznającą wnioskodawcy prawo do emerytury, niemniej jednak zaskarżoną decyzją z dnia 2.12.2022 r. odmówił wnioskodawcy prawa do wypłaty tego świadczenia na podstawie art. 103 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS z uwagi na dalsze wypełnianie przez niego obowiązków sędziego NSA.

Podkreślić również należy, iż wyjątek od reguły wykluczenia zbiegu świadczeń przewiduje art. 100 § 7 pr. o u.s.p. Jeżeli zbieg prawa do uposażenia w stanie spoczynku z prawem do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dotyczy sędziego w stanie spoczynku, który do chwili przejścia w stan spoczynku był zatrudniony na podstawie powołania na stanowisko sędziowskie w niepełnym wymiarze zadań (możliwość taką przewiduje art. 62), sędziemu wypłaca się emeryturę oraz uposażenie, z tym jednak, że wypłatę uposażenia ogranicza się w taki sposób, aby suma emerytury i uposażenia nie przekraczała wysokości całego uposażenia w stanie spoczynku, jakie sędzia by otrzymywał, gdyby nie został powołany na stanowisko sędziowskie w niepełnym wymiarze zadań.

Opisany wyjątek dotyczy pracowników naukowych, naukowo-dydaktycznych lub dydaktycznych (nauczycieli akademickich – por. art. 108 i 110 p.s.w.) powołanych na stanowisko sędziego w niepełnym wymiarze zadań. Zgodnie z art. 62 p.u.s.p. profesor lub doktor habilitowany nauk prawnych w polskich szkołach wyższych, w Polskiej Akademii Nauk oraz w instytutach naukowo-badawczych i innych placówkach naukowych może być powołany na stanowisko sędziego sądu powszechnego, w niepełnym, nie mniejszym niż połowa, wymiarze zadań (art. 83). W opisanym przypadku sędziemu, który przeszedł w stan spoczynku, wypłaca się pełną emeryturę z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz uposażenie ze stanu spoczynku sędziego, z tym jednak, że wypłatę uposażenia ogranicza się w taki sposób, aby suma emerytury i uposażenia nie przekraczała wysokości całego uposażenia sędziego w stanie spoczynku, które sędzia nabyłby, gdyby pełnił urząd sędziego w pełnym wymiarze zadań.

Sędziowie, którzy pełnili obowiązki w pełnym wymiarze zadań sędziego, a jednocześnie pozostawali w zatrudnieniu na stanowisku dydaktycznym, naukowo-dydaktycznym lub naukowym (w łącznym wymiarze nieprzekraczającym pełnego wymiaru czasu pracy pracowników zatrudnionych na tych stanowiskach – art. 86 § 1), po przejściu w stan spoczynku otrzymują tylko uposażenie ze stanu spoczynku, nie wypłaca się im natomiast emerytury lub renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu zatrudnienia, mimo że od wynagrodzenia pobieranego w czasie zatrudnienia była odprowadzana składka. Oznacza to, że chociaż od wynagrodzenia pracownika naukowego, naukowo-dydaktycznego lub dydaktycznego odprowadzana była składka na ubezpieczenia społeczne, ustawowo wyłączone jest pobieranie przez tego pracownika świadczenia z ubezpieczenia społecznego (w tym przypadku emerytury lub renty) stanowiącego ekwiwalent pobranej składki.

Jednakże w świetle takiego uregulowania przepisów, w razie przejścia na emeryturę lub rentę w miejscu zatrudnienia na stanowisku dydaktycznym, naukowo-dydaktycznym lub naukowym (np. w szkole wyższej) i jednocześnie kontynuowania służby sędziowskiej, do czasu przejścia w stan spoczynku sędzia może pobierać równocześnie wynagrodzenie sędziowskie (art. 91 p.u.s.p.) oraz emeryturę lub rentę z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (chyba że istnieją podstawy zawieszenia lub zmniejszenia tych świadczeń – por. art. 103–104 ustawy o FUS). Dopiero z chwilą przejścia w stan spoczynku sędzia zostaje objęty regulacją wykluczającą zbieg prawa do uposażenia w stanie spoczynku z prawem do emerytury lub renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (art. 100 § 6 p.u.s.p.). /por w tym zakresie Gonera Katarzyna Prawo o ustroju sądów powszechnych. Komentarz Górski Antoni (red.), Dąbrowski Stanisław, Godlewska-Michalak Barbara, Kremer Jan, Łazarska Aneta, Ott Gabriela, Sawiński Jarema, Strus Zbigniew LEX 2013, tak też dr Marcin Czechowski Problematyka przywilejów w systemie zabezpieczenia społecznego uwagi polemiczne na marginesie artykułu Łukasza Kasprowicza, IUSNOVUM 2021, Nr 3 dr Marcin Czechowski str. 140-141 Legalis/

W ocenie Sądu powyższe stanowisko znajduje potwierdzenie w treści art. 100 § 8 ww ustawy. Zgodnie ze wskazanym przepisem wynagrodzenie z tytułu pracy na stanowisku sędziego oraz uposażenie przysługujące w stanie spoczynku jest osiąganiem przychodu powodującym zawieszenie prawa do emerytury lub renty albo zmniejszenie tych świadczeń, w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Co prawda przepis ten budzi poważne wątpliwości. Jak bowiem uzyskiwanie uposażenia spoczynkowego ma stanowić przychód powodujący zawieszenie lub zmniejszenie świadczeń z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, skoro zgodnie z art. 100 § 6 zbieg wypłaty tych świadczeń (poza szczególnym przypadkiem z art. 100 § 7) w ogóle nie jest możliwy. W każdym razie prezes właściwego sądu i sędzia uprawniony do świadczeń z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych są obowiązani do powiadamiania organu rentowego o osiąganiu wynagrodzenia albo uposażenia i jego wysokości, na zasadach i w terminach określonych w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (art. 100 § 8). Nie zmienia to też jednak faktu, że w razie przejścia na emeryturę lub rentę w miejscu zatrudnienia na stanowisku dydaktycznym naukowym lub naukowo - dydaktycznym i jednocześnie kontynuowania służby sędziowskiej (jak to ma miejsce w rozpoznawanej sprawie), do czasu przejścia w stan spoczynku sędzia może równocześnie pobierać wynagrodzenie sędziowskie i emeryturę lub rentę z FUS. Sąd ma na uwadze, iż możliwość ta jest często jedynie teoretyczna, z uwagi na wysokość wynagrodzenia sędziego która zawsze przekracza 130 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, co uzasadnia niemal w każdym przypadku zawieszenie prawa do emerytury (art. 104 ust 7 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zw. z art. 100 § 8 pr. o u.s.p. Jednakże przepisu tego nie stosuje się do emerytów, którzy ukończyli 60 lat (kobiety) lub 65 lat (mężczyźni) - powoływany już art. 103 ust. 1-2 ustawy emerytalnej.

/por Gudowski Jacek, Ereciński Tadeusz, Iwulski Józef, w Gudowski Jacek (red.), Komentarz do ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, [w:] Prawo o ustroju sądów powszechnych. Ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa. Komentarz, wyd. II LexisNexis 2009 - komentarz, stan prawny: 1 grudnia 2009 r., inne wydania/

Zdaniem Sądu wprowadzenie wskazanej regulacji z § 8 art. 100 pr. o u.s.p. o wpływie przychodu z tytułu wynagrodzenia z tytułu pracy na stanowisku sędziego na zawieszenie prawa do emerytury lub renty albo zmniejszenie tych świadczeń, byłoby całkowicie zbędne gdyby na co wskazuje organ rentowy w zaskarżonej decyzji kontynuowanie

pracy na stanowisku sędziego powodowało zawieszenie prawa do emerytury bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Mając powyższe na uwadze należy dojść do przekonania, że w świetle wykładni celowościowej i systemowej stanowisko odwołującego co do możliwości pobierania emerytury uzyskanej przez sędziego z tytułu wykonywania pracy naukowo - dydaktycznej, aż do czasu przejścia w stan spoczynku jest uzasadnione. W obecnym stanie prawnym emerytura ta może być zawieszona lub zmniejszona w takim stanie rzeczy z uwagi na limity przychodów, chyba że uprawniony ma określony w przepisach wiek wykluczający to ograniczenie (mężczyzna ma ukończone 65 lat). Tym samym w rozpoznawanej sprawie brak było podstaw do odmowy wnioskodawcy wypłaty emerytury z uwagi na treść art. 103 a. ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W myśl art. 100 ust. 1. ustawy o emeryturach i rentach z FUS prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa.

Na mocy art. 129 ust. 1 cytowanej ustawy świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Mając na względzie powyższe, należało zmienić zaskarżoną decyzję o czym Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w sentencji wyroku.